

1128/51

Odpis rozmowy telefonicznej
między mjr. Kasprzyckim w Wilnie, a por. Nałęczem-Korzeniowskim
w Belwederze 14.VII.1919.

" Tu Wilno Sztab - mjr. Kasprzycki. Proszę natychmiast zameldować Komendantowi; i uzyskać odpowiedź w następujących sprawach:

1/ Z wyjaśnienia gen. Szeptyckiego wynika, że trzy przeznaczone pułki są wciągnięte w tej chwili do operacji na froncie na południe od Mołodeczna i rozrzucone. Sytuacja wedle niego bezwzględnie nie pozwala na wyciągnięcie ich bez zastąpienia. Gen. Szeptycki potrzebuje/poza baonami legjonowymi które już mają przeznaczenie wzmocnić Roję, stojącego pod naciskiem / jeszcze dywizji lub conajmniej dwóch pułków ; wtedy dopiero można wyciągnąć pułk suwalski /obecnie operujący od Wołożyna / kowieński / idący od Nowogródka na południowy wschód wreszcie wileński / stojący na szosie do Słucka/. Wedle zebranych informacji wyciągnięcie choćby tylko 2-ch pierwszych pułków /w końcu żądałem od generała zaraz jednego już tylko baonu z pułku kowieńskiego/ jest bez zastąpienia niemożliwym.

2/ Gen. Szeptycki proponuje tymczasem - jeśli pilno - baony zapasowe:

a/ z Wilna - wileńsko-kowieński, ludzi ok. 500, uzbrojonych, ale słabo umundurowanych, dca baonu nie odpowiedni;

b/ suwalski - z Grodna - 400 zgórą ludzi, źle uzbrojonych i nieumundurowanych.

Sądzi, że dla pierwszego kroku to by wystarczyło. Jednak są to rekruci. Czy można liczyć, że z Dywizji która z czasem będzie na ten front przeznaczona, lub z 2-ch pułków, t.zw. czwartych, przeznaczonych dla 1. i 2. Dywizji ~~XXXXXX~~ Legjonowej niezwłocznie odejdzie 4 - 6 baonów z kompaniami K.M. na oznaczone

przez gen. Szeptyckiego punkty dla zluźnienia przynajmniej pułków suwalskiego i kowieńskiego..

3/ Z pośród kandydatów jedynie Mackiewicz; jednocześnie proszę gen. Szeptyckiego o czasowe urlopowanie Mackiewicza z pułku i przysłanie go natychmiast do Wilna dla osobistego ze mną porozumienia. Inni, jak: Boniatyński, Billewicz, Dąbrowski - nie nadają się. Dla pracy cywilno-administracyjnej ma być użyty p. Staniewicz, obecny komisarz cywilny z Trok, przedsiębiorczy i mający u ludności zaufanie, choć nieco nerwowy.

4/. Litwini od kilku dni prowadzą operacje ku Dynaburgowi. Z początku bez powodzenia, obecnie sąsiadują z nami koło Sołok, my zajmiemy Dukszty, jeśli oni zajmą Sołoki. Gen. Smigły sądzi, że może pójść dalej po kolei aż do Dynaburga, jeśli otrzyma swe siły, obserwujące Litwinów na zachód od Wilna /piechota pod kpt. Ziłmem -Langnerem i Zaruski/. Można by je zluźnić przez ściągnięcie tu właśnie i do rezerwy pułków kowieńskiego, suwalskiego i wileńskiego. Akcja litewska na Dynaburg może w ciągu dni 7 - 10 być uwieczona, skutkiem do tego czasu należałoby przeprowadzić zamianę oddziałów zluźnienie 2-ch - 3-ch wymienionych pułków; odesłanie ich na linje demarkacyjne zajmie według gen. Szeptyckiego ok. 7 dni od chwili przybycia z kraju pułków świeżych na punkty oznaczone. Litwini z bolszewickiego frontu mimo ofensywy ściągają na zachód od Wilna /Koszedary-Jewje/ oddziały świeże. Wiadomość o 1600 bagn. i 4-ch działach należy jednak rozumieć, że tyłu Litwinów mamy przed sobą na całym terenie od Wilji na południe ku Olicie w pasie linji demarkacyjnej. W Olicie nie stwierdziłem jeszcze dokładnie załogi. Gen. Smigły, który cały ten odcinek w tej chwili obejmuje, luzując Dziewulskiego nie jest bynajmniej zaniepokojony.

5/. W pewnych litewskich kołach chłopskich początki opozycji przeciw Karybie mają być wyzyskane; wogóle przystąpiono do rozplanowania i rozpoczęcia przewidzianej akcji.

6/. Proszę natychmiast uzyskawszy rozkaz Naczelnego Wodza przesłać do dyspozycji kpt. Sławka w następstwie mjr. Mackiewicza w Wilnie /koniecznie niech ktoś z Adjutantury pochodzi za tem i przypilnuje niezwłocznej ekspedycji/ ppor. Bojakowskiego /szukać przez Oddz. II Szt. Gen./ przyjazd niezwłoczny do Wilna; następnie przez Litwinowicza jednego oficera /por. albo pper./ prowiantowego zaufanego dla objęcia na czas 4 ó 8 tygodni spraw gospodarczych przy Mackiewiczu; dalej dla łączności z autokolumny Nacz. Dwtwa przysłać bezwzględnie zaraz do dyspozycji Sławka 1 auto dobre /najlepiej " Protus " na którym jeździł do Lublina, ale nie z szoferem Bobrowym, a Polakiem/. Ponadto dwie - albo trzy motocykletki w najlepszym stanie z jednym przynajmniej motocyklistą; od załatwienia natychmiast tego dużo należy; przyspieszyć przez kpt. Miedzińskiego przyjazd Sarankiewicza.

7/ Generał Szeptycki prosi o przyspieszenie przysłania 30 oficerów do 2. Dyw. Leg. od Zeligowskiego; proszę sprawdzić, czy MSW ewentualnie Sztab Generalny załatwia tę sprawę i przyspieszyć, nadto uzyskać od Komendanta pozwolenie na odkomenderowanie dalszych 20 oficerów od Zeligowskiego dla dyw. litewsko-białoruskiej. Proszę to załatwić pomyślnie, szybko to dobrze zrobi. Gen. Szeptycki uważa sprawę gen. Roji za najpilniejszą z innych personalnych. ~~KxxxxSzeptycki~~

8/ Mjr. Krzaczynski spowdował, jak mi się zdaje zbytnią nerwością, nowy zatarg z generałem.

9/ Proszę zapytać oddział kolejowy w Szt.Gen.
o ruch przez Grodno-Landwarowo na Wilno; gen. Szeptycki
nie ma przeciwko puszczeniu pociągów; były obawy
o trwałość mostu na Wace, zdaje się nieskuteczne.

10/. Proszę o informacje, co jest w Suwałkach.

~~Kasprzycki mjr.~~

Za zgodność odpisu:

Odpis rozmowy telefonicznej

między mjr. Kasprzyckim w Wilnie, a por. Nałęczem-Korzeniowskim
w Belwederze:

" Tu Wilno Sztab - mjr. Kasprzycki. Proszę natychmiast zameldować Komendantowi; i uzyskać odpowiedź w następujących sprawach:

1/ Z wyjaśnienia gen. Szeptyckiego wynika, że trzy przeznaczone pułki są wciągnięte w tej chwili do operacji na froncie na południe od Mołodeczna i rozrzucone. Sytuacja wedle niego bezwzględnie nie pozwala na wyciągnięcie ich bez zastąpienia. Gen. Szeptycki potrzebuje /poza baonami legjonowymi które już mają przeznaczenie wzmocnić Roję, stojącego pod naciskiem / jeszcze dywizji lub conajmniej dwóch pułków; wtedy dopiero można wyciągnąć pułk suwalski /obecnie operujący od Wołożyna / kowieński /idący od Nowogródka na południowy wschód wreszcie wileński /stojący na szosie do Siucka/. Wedle zebranych informacji wyciągnięcie choćby tylko 2-ch pierwszych pułków /w końcu żądałem od generała zaraz jednego już tylko baonu z pułku kowieńskiego/ jest bez zastąpienia niemożliwym.

2/ Gen. Szeptycki proponuje tymczasem - jeśli pilno - baony zapasowe:

a/ z Wilna - wileńsko-kowieński, ludzi ok. 500, uzbrojonych, ale słabo umundurowanych, dca baonu nie odpowiedni;

b/ suwalski - z Grodna - 400 zgóra ludzi, źle uzbrojonych i nieumundurowanych.

Sądzi, że dla pierwszego kroku to by wystarczyło. Jednak są to rekruci. Czy można liczyć, że z Dywizji która z czasem będzie na ten front przeznaczona, lub z 2-ch pułków, t.zw. czwartych, przeznaczonych dla 1. i 2. Dywizji ~~XXXXXX~~ Legjonowej niezwłocznie odejdzie 4 - 6 baonów z kompanjami K.M. na oznaczone

przez gen. Szeptyckiego punkty dla zluzowania przy-
najmniej pułków suwalskiego i kowieńskiego..

3/ Z pośród kandydatów jedynie Mackiewicz; jedno-
cześnie proszę gen. Szeptyckiego o czasowe urlopowanie
Mackiewicza z pułku i przysłanie go natychmiast do
Wilna dla osobistego ze mną porozumienia. Inni, jak:
Boniatyński, Billewicz, Dąbrowski - nie nadają się.
Dla pracy cywilno-administracyjnej ma być użyty p. Sta-
niewicz, obecny komisarz cywilny z Trok, przedsiębiorczy
i mający u ludności zaufanie, choć nieco nerwowy.

4/. Litwini od kilku dni prowadzą operacje ku
Dynaburgowi. Z początku bez powodzenia, obecnie sąsia-
dują z nami koło Sołok, my zajmiemy Dukszty, jeśli oni
zajmą Sołoki. Gen. Smigły sądzi, że może pójść dalej
po kolei aż do Dynaburga, jeśli otrzyma swe siły, obser-
wujące Litwinów na zachód od Wilna /piechota pod kpt.
Złomem -Langnerem i Zaruski/. Możliwy je zluzować
przez ściągnięcie tu właśnie i do rezerwy pułków kowień-
skiego, suwalskiego i wileńskiego. Akcja litewska na
Dynaburg może w ciągu dni 7 - 10 być uwieczona, skutkiem
do tego czasu należałoby przeprowadzić zamianę oddziałów
zluzowanie 2-ch - 3-ch wymienionych pułków; odesłanie
ich na linje demarkacyjne zajmie według gen. Szeptyckiego
ok. 7 dni od chwili przybycia z kraju pułków świeżych
na punkty oznaczone. Litwini z bolszewickiego frontu
mimo ofensywy ściągają na zachód od Wilna /Koszedary-
Jewje/ oddziały świeże. Wiadomość o 1600 bagn. i 4-ch
działach należy jednak rozumieć, że tylu Litwinów mamy
przed sobą na całym terenie od Wilji na południe ku
Olicie w pasie linii demarkacyjnej. W Olicie nie stwier-
dziłem jeszcze dokładnie załogi. Gen. Smigły, który cały
ten odcinek w tej chwili obejmuje, luzując Dziewulskiego
nie jest bynajmniej zaniepokojony.

5/. W pewnych litewskich kołach chłopskich początki opozycji przeciw Marybie mają być wyzyskane; wogóle przystąpiono do rozplanowania i rozpoczęcia przewidzianej akcji.

6/. Proszę natychmiast uzyskawszy rozkaz Naczelnego Wodza przesłać do dyspozycji kpt. Sławka w następstwie mjr. Mackiewicza w Wilnie /koniecznie niech ktoś z Adjutantury pochodzi za tem i przypilnuje niezwłocznej ekspedycji/ ppor. Bojakowskiego /szukać przez Oddz. II Szt. Gen./ przyjazd niezwłoczny do Wilna; następnie przez Litwinowicza jednego oficera /por. albo ppor./ prowiantowego zaufanego dla objęcia na czas 4-8 tygodni spraw gospodarczych przy Mackiewiczu; dalej dla łączności z autokolumny Nacz. Dwtwa przysłać bezwzględnie zaraz do dyspozycji Sławka 1 auto dobre /najlepiej "Peotus" na którym jeździłem do Lublina, ale nie z szoferem Bobrowym, a Polakiem/. Ponadto dwie - albo trzy motocykle tki w najlepszym stanie z jednym przynajmniej motocyklistą; od załatwienia natychmiast tego dużo zależy; przyspieszyć przez kpt. Miedzińskiego przyjazd Sarankiewicza.

7/. Generał Szeptycki prosi o przyspieszenie przysłania 30 oficerów do 2. Dyw. Leg. od Zeligowskiego; proszę sprawdzić, czy MSW ewentualnie Sztab Generalny załatwie tę sprawę i przyspieszyć, nadto uzyskać od Komendanta pozwolenie na odkomenderowanie dalszych 20 oficerów od Zeligowskiego dla dyw. litewsko-białoruskiej. Proszę to załatwić pomyślnie, szybko to dobrze zrobi. Gen. Szeptycki uważa sprawę gen. Roji za najpilniejszą z innych personalnych.

8/. Mjr. Krzaczynski spowodował, jak mi się zdaje zbytnią nerwością, nowy zatarg z gen. [imię] .

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

9/ Proszę zapytać oddział kolejowy w Szt. Gen.
o ruch przez Grodno-Landwarowo na Wilno; gen. Szeptycki
nie ma przeciwko puszczeniu pociągów; były obawy
o trwałość mostu na Wace, zdaje się niesłuszne.

10/. Proszę o informacje, co jest w Suwałkach.

Kasprzycki mjr.

Za zgodność odpisu:

← nie nowego

Pr. raport, że Fr. nie uzyskał odpowiednich
ratowniczych sprzętów literowskich
mamy ratunek czas.
ze str. Francji moim określeniu
naciskiem na 2 tygodnie
tytułis in amos.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

1128 / TI

Odpis.

Rozmowa między mjr. Kasprzyckim i por. Nałęczem
z dnia 14. 7. 1919 r.

" " Tu Wilno Sztab I Dywizji, kto przy aparacie ?

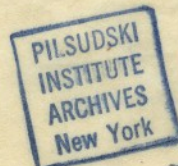
- Turpor. Nałęcz z Belwederu.

- Tu mjr. Kasprzycki. Dobry wieczór, słucham odpowiedzi.

- Moje uszanowanie Panu Majorowi. Przedłożyłem dzisiejszą rozmowę naszemu Komendantowi, który w odniesieniu do punktu 1 i 2 zastrzegł sobie decyzję definitywną do jutra, jutro bowiem będzie tę rzecz w sztabie załatwiał i jest zdania, że będzie można pomyślnie załatwić. Co do punktu 3. Komendant zgadza się na Mackiewiczą. Zgadza się również na Staniewiczą, ale tylko na razie, póki się lepszy cywil nie znajdzie. Co do punktu 6. to jest wysłanie Bojakowskiego, omówienie sprawy z Litwinowiczem, kwestja auta - wszystko będzie załatwione jutro z rozkazu Komendanta. Co do punktu 7., t.j. - sprawa oficerów Zeligowskiego - został wysłany dzisiaj papier do szefa, w którym żąda się po 10-ciu oficerów do pułków 2.3 i 4. Dalsze zapotrzebowanie 20-tu załatwie przez Hughes'a z Kesslerem, albowiem mam wątpliwości, czy u Zeligowskiego skład oficerów jest tak zasobny. Zasadniczo się Komendant i na to zgadza. Co do p. 10. w Suwałkach - nic nie zaszło nowego.

Rzeczy ogólne miałem ci donieść, że Pralon zapewnił, iż Francuzi nie szukają spieszego załatwienia sprawy Litwy ze strony ich wedle zdania Hehryst'a można oczekiwać nacisku nie przed 2-ma tygodniami. Anglja zaś dopiero ~~nie~~ będzie amcona; jeszcze nie pewnego nie wiemy.

- Koniec ? - Jam mam do zakomunikowania: Mieliśmy wysłać do Kowna oficera łącznikowego /por. Kościółkowski/ i jednocześnie dowództwo litewskie miało wysłać swego oficera; dziś litwini odpowiedzieli, że nie wyślą swego i nie przyjmą polskiego, dopóki my nie zgodzimy się na linię demarkacyjną, przedłożoną przez ententę. Z pasu demarkacyjne idą dalsze meldunki o wzmocnieniu przez części 4. litewskiego pułku obszaru między Jewie i Koszedaru. Ma być już 8 dział.

Dziś w Butrymancach, które opuścili Litwini i myśmy zajęli zaatakowano nas. Odpowiedź Twoją, chociaż jest ponumerowana, zdaje się rozumiem, chodzi mi o jedno, ażeby nie zapomnieć odpowiedzi w sprawie Dinaburga. W związku z tem istnieje plan z akcją, dla której przyjechałem, a który zamelduję osobiście. Jednak dla opracowania go chciałbym znać opinię Komendanta w sprawie Dinaburga. - W sobotę ma wyjechać do Warszawy delegacja od tutejszej rady białoruskiej, usposobiona ugodowa z propozycjami formacji wojskowych. Sprawa 1-go Oddziału Partyzantskiego /Białoruś/ i w Lidzie i tutaj popierają co Komendant w tej sprawie zdecyduje. Sławek dla swoich rozmów z nimi musi wiedzieć, czy ewentualnie zostanie w Mińsku nowych elementów białoruskich przychylnych Polakom, a więc restauracja dawnej ogólnej reprezentacji białoruskiej z tutejszych białorusinów ma zmienić na stosunek traktowania obecnie istniejącej tutaj Rady. Są dwa wyjścia: primo dążyć do wyłonienia reprezentacji białoruskiej, powstałej z wyborów do samorządów i ją uznać za przedstawicielstwo właściwe i uprawnione do poważnych umów, sekundo: rozszerzona przez miejskie elementy tutejsza rada, a więc coś w rodzaju utworzonego urzędu /Wydział Wykonawczy ze zjazdu ogólnego białoruskiego w Mińsku w 1917 r./ uznać za dostatecznie uprawnione reprezentacje. Pierwsza jest długi i niepewne, jeśli ~~XXXXXX~~ Białorusini nie potrafią opanować sytuacji przy wyborach, które szczególnie dalej na wschodzie stoją dla nas pod znakiem zapytania. Drugie wyjście daje większą pewność, że instytucja ta usposobiona będzie dla Polski przyjaźnie, dla orientacji przy rozmowach których prowadzi się niezbędnie jest wiedzieć, w którym z dwóch kierunków będziemy szli. Ze spraw, które miałem tu poruszyć mogą mieć powódzenie rzeczy, związane z pasem demarkacyjnym, ale dalsze kwestje z konieczności późniejsze są mimo to trudne do przeprowadzenia, idzie tylko akcja uświadamiająca kogo należy. Czy masz odpowiedź ze Służewskiej?

- Niestety nie mam, ale dam ci ją jutro: miałem tyle urwania głowy, że ledwie skończyłem.

- Kiedy jutro zgłosić się, żeby mieć odpowiedź Komendanta ?
- Dzisiaj będę Komendantowi meldował. U nas Hughes zepsuty, nie wiem czy zdąży naprawić, zatem przyjadę do Sztabu około pierwszej. Będę wołał Wilno.- Ja myślę, że Komendant umówi tę sprawę jutro w Sztabie koło 5-tej-szóstej wieczorem. Więc najlepiej będzie rozmawiać koło godz. 8-ej jutro wieczorem. Sprawa jest jednak pilna i na wszelki wypadek będzie tutaj w sztabie w oddziale operacyjnym koło godz. 12-ej. Możesz mnie w razie czegoś wywołać o 12-ej, znaczy jutro o godz. 12-ej w południe.
- Dobrze, do branoc.
- Cześć.

II.
Odpis.

1128/K

Rozmowa między mjr. Kasprzyckim i por. Nałęczem
z dnia 14. 7. 1919r.

- "" Tu Wilno Sztab I Dywizji, kto przy aparacie ?
- Turpor. Nałęcz z Belwederu.
 - Tu mjr. Kasprzycki. Dobry wieczór, słucham odpowiedzi.
 - Moje uszanowanie Panu Majorowi. Przedłożyłem dzisiejszą rozmowę naszemu Komendantowi, który w odniesieniu do punktu 1 i 2 zastrzegł sobie decyzję definitywną do jutra, jutro bowiem będzie tę rzecz w sztabie załatwiał i jest zdania, że będzie można pomyślnie załatwić. Co do punktu 3. Komendant zgadza się na Mackiewicz. Zgadza się również na Staniewicza, ale tylko na razie, póki się lepszy cywil nie znajdzie. Co do punktu 6. to jest wysłanie Bojakowskiego, omówienie sprawy z Litwinowiczem, kwestja auta - wszystko będzie załatwione jutro z rozkazu Komendanta. Co do punktu 7., t.j. - sprawa oficerów Zeligowskiego - został wysłany dzisiaj papier do szefa, w którym żąda się po 10-ciu oficerów do pułków 2.3 i 4. Dalsze zapotrzebowanie 20-tu załatwię przez Hughes'a z Kesslerem, albowiem mam wątpliwości, czy u Zeligowskiego skład oficerów jest tak zasobny. Zasadniczo się Komendant i na to zgadza. Co do p. 10. w Suwałkach - nie nie zaszło nowego.
- Rzeczy ogólne miałem ci donieść, że Pralon zapewnił, iż Francuzi nie szukają spieszego załatwienia sprawy Litwy ze strony ich wedle zdania Hehrys'a można oczekiwać nacisku nie przed 2-ma tygodniami. Anglja zaś dopiero wkrótce będzie obecna: jeszcze nie pewnego nie wiemy.
- Koniec ? - Jam mam do zakomunikowania: Mieliśmy wysłać do Kowna oficera łącznikowego /por. Kościakowski/ i jednocześnie dowództwo litewskie miało wysłać swego oficera: dziś litwini odpowiedzieli, że nie wyślą swego i nie przyjmą polskiego, dopóki my nie zgodzimy się na linię demarkacyjną przedłożoną przez ententę. Z pasu demarkacyjnej idą dalsze meldunki o wzmocnieniu przez części 4. litewskiego pułku obszaru między Jewie i Koszedaru. Ma być już 8 dział.

Dziś w Butrymancach, które opuścili Litwini i myśmy zajęli zaatakowano nas. Odpowiedź Twoją, chociaż jest ponumerowana, zda się rozumiem, chodzi mi o jedno, ażeby nie zapomnieć odpowiedzi w sprawie Dinaburga. W związku z tem istnieje plan z akcją, dla której przyjechałem, a który zamelduje osobiście. Jednak dla opracowania go chciałbym znać opinię Komendanta w sprawie Dinaburga. - W sobotę ma wyjechać do Warszawy delegacja od tutejszej rady białoruskiej, usposobiona ugodowa z propozycjami formacji wojskowych. Sprawa 1-go Oddziału Partyzantkiego /Białoruś/ i w Lidzie i tutaj popierają co Komendant w tej sprawie zdecyduje. Sławek dla swoich rozmów z nimi musi wiedzieć, czy ewentualnie zastanie w Mińsku nowych elementów białoruskich przychylnych Polakom, a więc restauracja dawnej ogólnej reprezentacji białoruskiej z tutejszych białorusinów ma zmienić na stosunek traktowania obecnie istniejącej tutaj Rady. Są dwa wyjścia: primo dążyć do wykonania reprezentacji białoruskiej, powstałej z wyborów do samorządów i ją uznać za przedstawicielstwo właściwe i uprawnione do poważnych umów, sekundo: rozszerzona przez miejskie elementy tutejsza rada, a więc coś w rodzaju utworzonego urzędu /Wydział Wykonawczy ze zjazdu ogólnego białoruskiego w Mińsku w 1917 r./ uznać za dostatecznie uprawnione reprezentacje. Pierwsza jest długa i niepewna, jeśli ~~nie~~ Białorusini nie potrafią opanować sytuacji przy wyborach, które szczególnie dalej na wschodzie stoją dla nas pod znakiem zapytania. Drugie wyjście daje większą pewność, że instytucja ta usposobiona będzie dla Polski przyjaźnie, dla orientacji przy rozmowach których prowadzi się niezbędnie jest wiedzieć, w którym z dwóch kierunków będziemy szli. Ze spraw, które miałem tu poruszyć mogą mieć powodzenie rzeczy, związane z pasem demarkacyjnym, ale dalsze kwestje z konieczności późniejsze są mimo to trudne do przeprowadzenia, idzie tylko akcja uświadamiająca kogo należy. Czy masz odpowiedź ze Służewskiej?

- Niestety nie mam, ale dam ci ją jutro: miałem tyle utrwania głowy, że ledwie skończyłem.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

- Kiedy jutro zgłosić się, żeby mieć odpowiedź Komendanta ?
- Dzisiaj będę Komendantowi meldował. U nas Hughes zepsuty, nie wiem czy zdąży naprawić, zatem przyjadę do Sztabu około pierwszej Będę wołał Wilno.- Ja myślę, że Komendant umówi tę sprawę jutro w Sztabie około 5-tej-szóstej wieczorem. Więc najlepiej będzie rozmawiać około godz. 8-ej jutro wieczorem. Sprawa jest jednak pilna i na wszelki wypadek będzie tutaj w sztabie w oddziale operacyjnym około godz. 12-ej. Możesz mnie w razie czegoś wywołać o 12-ej, znaczy jutro o godz. 12-ej w południe.

- Dobrze, do brano.

- Cześć.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

1128/51.

Odpis rozmowy telegraficznej między
mjr. Kasprzyckim a por. Nałęczem z dn. 15.VII.1919.

- Tutaj por. Nałęcz. Dobry wieczór Panu Majorowi.
W odpowiedzi na wczorajszą naszą rozmowę donoszę, że
Komendant nie może zgodzić się na utworzenie się urządu
Byłoby to jedynie tylko - - godzi się na to co wyjdzie
z wyboru.

- Tam jest Pan Major? Jestem, dzień dobry, słucham
dalej.

- Co do spraw wojskowych Komendant uważa, że trzeba dać
tam jakiegoś wyższego szarżą oficera, najlepiej pułkow-
nika Korczyca, na którego się czeka, albo może Wy znajdzie
cie kogoś odpowiedniego pułownika albo podpułkownika.
Oddział ten trzeba przetykać młodszymi oficerami Polakami
aby nie miał charakteru rosyjskiego. Dowódca powinien
dobrze robić białorusina. Komendant mniej więcej po 20 ty-
ma zamiar jeśli wszystko dobrze pójdzie, wybrać się do
Wilna. Twój wyjazd nie jest uzależniony od tego. Donoszę
dalej, że jutro odchodzą na front lit.-biał. dwa tegie
bataljony 21 pułku razem z dowódcą pułku w sile przeszło
dwóch tysięcy bagnatów. Dowództwo frontu tamtejszego
winno w zamian odesłać żądane bataljony w następującej
kolejności: suwalski, kowieński, wileński. Bataljony 21 pp.
odchodzą z Ostrowia.

- Czy masz coś dłuższego do mówienia?

- Nie Czy gen. Szeptycki otrzymał rozkaz w jaki sposób
ma luzować owe bataljony przez 21 i że wogóle ma to
niezwłocznie robić?

- Nie wiem, prawdopodobnie załatwił to sztab.

Musisz się dowiedzieć, czy były wydane odpowiednie po-
leżenia w sztabie przez Komendanta i dać mi znać również
daj mi znać jutro (zgłoszę się późno wieczorem do oficer
dyżurnego/ kiedy wyszły bataljony 21?

- Co się dzieje ze sprawami, co miłeś dzisiaj załatwić, czy wszystko jest załatwione?

- Miedziński zawiadomiony, mejer również przypilnuje jutro.

- Czy Komendant jest teraz?

- Owszem jest przy kolacji.

W numerze 50 Głosu Litwy, wydawanego po polsku przez Litwinów w Wilnie ukazały się komunikaty Litewskiego Sztabu Generalnego z 6.7.8.9 i 10 lipca, ogłaszające o oficjalnej formie rozpoczęcia wojny między Polakami i Litwinami. Komunikat konstatuje, że nowy wódcę Litwy, wojsko polskie spotka u Litwinów opór i sprzeciwi się do ostatniej kropli krwi. Przytoczone są wiadomości o potyczkach, są wiadomości o potyczkach pod Zyzmorami, Wysokimi Jagiellonami, Kozakiszkami, Pielunami, Oboniami itd. Stwierdzono wszędzie powodzenie wojsk litewskich i zmuszanie nieprzyjaciela do cofania się, czyli - jak piszą - "powstrzymania polskiej ofensywy". W związku z powyższym komunikatem ukazał się w tymże piśmie i numerze niesłychanie ostry artykuł wstępny, oskarżający Polaków z powodu przekroczenia linii demarkacyjnej. Pismo insynuje, że oile chodziło o osłabienie frontu litewskiego skierowanego przeciw bolszewikom, a tem samem o powrót czerwonej armji do Litwy, to przez inicjatorów zostało osiągnięto. Pismo stwierdza, że fakt ten wywoła niesłychane rozdrażnienie i rozbudzi rząd do walki. "Głos Litwy" wydrukuje przymusowe sprostowanie i otrzyma ostrzeżenie, ale powstają wątpliwości i proszę o odpowiedź: 1/ czy rozpocząć stosowanie represji surowszych w stosunku do tego pisma? /zawieszenie/

2/ czy można zaprowadzić cenzurę pręwojskową dla artykułów, omawiających operacje,

3/ Litwini w swej prasowej kampanji rzucają na nas odpowiedzialność za wybuch wojny, ciągle kręcą się dookoła sprawy rzekomego przekroczenia przez nas linii demarkacyjnej.

- Czy można pisać w prasie o projektowanych liniach demarkacyjnych /Komendanta Foch'a i Pichon'a/. Zapytaj o to, a ja będę mówił o dalszych rzeczach, może Cię ktoś przy aparacie zastąpi?

Litwini w pasie demarkacyjnym zachowują się zaczepnie. Atakowali dziś Butrymance bez skutku, dość silnie /kompanja 2 K.M./ Jagiellany /na północ od Sumieliszek/ gdzie mieli straty - 4 zab., 5 rann. ~~znaxpóknaxxudxSu-
miekiszek~~ i wycofali się w popłochu: Zwywy ruch patroli na odcinku od Uzugościa do Wilji. Szyrwinty dzisiaj wzmocnili do dwustu kilkudziesięciu ludzi przy naszej załodze tamże 50. Zachowują się prowokująco. Nasze niższe komendy meldują, że zaczepki Litwinów wywołać mogą wreszcie odwet ze strony ~~roxxszx~~ rozproszonych naszych oddziałków. Na froncie litewsko-bolszewickim prawe skrzydło litewskie zajęło ~~SóKXIXIKI~~ Soloki. Bolszewików nie a w Dukasztach, które będą zajęte przez nasz oddział.- Czy jest już kto przy aparacie?

- Por. Nałęcz zaraz wróci.

- Jedynym dotąd dla użycia akcji w ~~głęb~~ głębi, t.j. poza pasem demarkacyjnym jest p. Komar. Kpt. Sławek prosi por. Switalskiego osobiście wybać i poznać tego pana, zawiadomić o rezultacie, czy może być użyty, znaleźć go można przez Warszawę, Krucza 36 m. 6 u p. Bentkowskiego, lub Depart. Ziemi Wschodnich, Kredytowa 2, u p. Kozakowskiego /Szopena 8, m. 14/, gdzie pytać o p. Antoniego Komara.- Konferowałem dziś z p. Smoliczem, białorusin, członek urządu, bawił w Kownie, szuka porozumienia z Polakami, pragnął wypowiedzenia się u polskiego rządu w ~~WBKXKXWIK~~ sprawie niepodzielności Białejrusi, samodzielności /niepodległości/ ponieważ myśli o federacji z Polską, uważa za pożądane i nawet małej siły stworzyć oddział białoruski, bo to pozwoli im popierać nasz marsz na wschód, jako marsz wojsk polskich i białoruskich, oswabdzających Białoruś

od Moskali. Zgodziliśmy się, że należy dbać o niedopuszczenie do białoruskiego wojska elementów rosyjskich, niebezpiecznych dla Białej Rusi. Jest usposobiony silnie przeciw Rosji i przywiązuje dużą wagę do wspomnianych polskich wypowiedzi się do narodu białoruskiego.- Czy jest odpowiedź, którą miał przynieść por. Nałęcz ?

- Byłem w tej chwili u Komendanta, który jest zajęty ambasadorem amerykańskim, przeczytał depeszę i powiedział, że za godzinę da odpowiedź. Czy ty jeszcze będziesz przez godzinę mówić, czy ja mogę pójść zjeść kolację ?

- Ja już skończyłem, zgłoszę się o wpół do jedenastej do Belwederu, teraz 9, dlaczego ze Służewską nie załatwiłeś, czy tam niema nikogo ?

- Zaraz lecę do telefonu i o 22 i pół dam ci znać .

- Proszę, żebyś Ty wywołał Wilno Sztab. Trzeba mówić przez Lidę, tak będzie prędzej, powiedz , że rozmowa Naczelnego Wodza do Adjutanta Generalnego, żeby Ci w Lidzie nie robili zwłoki.

+ +

+

- Tutaj por. Nałęcz. Tam jest Pan Major sam ?

- Tak, jestem, słucham.

- Melduję, że Komendant rozkazał natychmiast wprowadzić dla wszystkich pism w Wilnie cenzurę prewencyjną, narazie zawieszenie Głosu Litwy nie wskazane. Już Komendant obmówi sprawę cenzury z Osmołowskim, rzecz cenzury tej będzie, ażeby oczywiście komunikatów litewskich w tej formie nie podawano. Zdaje się nie wszystko odpowiedziałeś o linjach demarkacyjnych, czy wolno pisać, czy Szeptycki otrzymał wyraźne instrukcje .

- Tak jest otrzymał dzisiaj ze Sztabu wyraźne wskazania. O linjach Komendant nie mówił, czy spytałeś ?

- Dobrze, spytaj, poczekam.

- Może to być tematem dla prasy i utraci prowokacyjne wystąpienie prasy litewskiej, chodzi o podkreślenie, że nie jest to jeszcze przesadzona rzecz ta linja Pichon'a, że Litwini, zamiast doczekać się urządzenia sprawy napadają na nas i prowokują.

Spytaj i daj mi odpowiedź. Jeżeli jest oficer dyżurny blisko, to niech mi powie tymczasem, co się dzieje na froncie galicyjskim, czy się co zaczęło ?

- Oficer inspekcyjny daleko. Mogę powiedzieć, że wczoraj w nocy zaczęto tam dalej szturkać. Idę do Komendanta:

Wróciłem od Komendanta. O liniach demarkacyjnych lepiej nie pisać, bo to się zwróci przeciwko nam.

- E Jutro rano wyjeżdżam na t.zw.front zachodni.

Wrócę wieczorem. Dziękuję i dobranoc.

--Dobranoc, ży czę powodzenia.

Odpis.

1128/91.

Rozmowa telegraficzna między ppor. Rutkowskim
a mjr. Kasprzyckim w dn. 17.7.19.

Odszukać przez drugi oddział u mjr. Matuszewskiego ewentualnie na Szkole Karabinów Maszynowych podporucznika Damięckiego. Proszę uzyskać odpowiedni rozkaz od Komendanta i przydzielić go natychmiast tutaj do Wilna do kpt. Sławka przez specjalnego kurjera przesłać do Wilna na imię porucznika Kościakowskiego /w biurze Sławka/ ściśle stany liczebne i ordre de bataille pułków trzech, o których była z Nałęczem mowa; w Departamencie Personalnym wziąć spis oficerów z tych trzech pułków jeśli się da zebrać opinie starszych i przesłać do por. Kościakowskiego przez tegoż kurjera. Ja wyjadę jutro o 6 rano /piątek/ przez Lidę do Warszawy. Proszę przysłać po mnie nastaje w nocy z piątku na sobotę - konie czy auto? - Wszystko jedno.

Za zgodność odpisu:

1128/111

Odpis.

Rozmowa telegraficzna między ppor. Rutkowskim
a mjr. Kasprzyckim w dn. 17.7.19.

Odszukać przez drugi oddział u mjr. Matuszewskiego ewentualnie na Szkole Karabinów Maszynowych podporucznika Damięckiego. Proszę uzyskać odpowiedni rozkaz od Komendanta i przydzielić go natychmiast tutaj do Wilna do kpt. Sławka przez specjalnego kurjera przesłać do Wilna na imię porucznika Kościółkowskiego /w biurze Sławka/. Ścisłe stany liczebne i ordre de bataille pułków trzech, o których była z Nałęczem mowa; w Departamencie Personalnym wziąć spis oficerów z tych trzech pułków jeśli się da zebrać opinie starszych i przesłać do por. Kościółkowskiego przez tegoż kurjera. Ja wyjadę jutro o 6 rano /piątek/ przez Lidę do Warszawy. Proszę przysłać po mnie nastację w nocy z piątku na sobotę - konie czy auto? - Wszystko jedno.

Za zgodność odpisu:

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

391
A2

Telegraf Państwowy

TELEGRAM.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Blankietu № 39

Przewodnika №

Otrzymany dn. 14 VII 1919 r.

o godz. 17 min. 16 od Wilna

Podpis urzędnika Wiatron

+ do adj. generalnej - belweder =

1128/1

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

z tu wilno sztab + major kasprzycki godz. min.

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje ścisłej odpowiedzialności
wynikłej z późnego przesłania lub doręczenia telegramów.
Nagłówki telegramu przyjęty z aparatu drukowanego członkami
oznacza: 1) miejsce nadania, 2) numer telegramu, 3) ilość słów,
4) dzień nadania, 5) godzinę i minutę nadania.

prosze natychmiast zameldować i uzyskać odpowiedź w następ-
sprawach : z wyjaśnienia gen. szeptyckiego wynika że trzy
przeznaczone pułki są wciągnięte w tej chwili do operacji na
froncie na południe od Wołodeczna i rozrzucone kropka sytuacja
wedle niego bezwzględnie nie pozwala na wyciągnięcie ich bez
zastąpienia gen. potrzebuje poza baonami Lejjonowymi
które już mają przeznaczenie wzmożenie roje stojącego pod
naciśkiem , jeszcze dywizji lub co najwyżej
dwóch pułków wtedy dopiero można wyciągnąć suwalski

(obecnie operujący od wolożyna) kowieński (idący od nowogrodka ra
połudn .- wschod) wreszcie wileński (stojący na szosie do słucka) .

wedle zebranych informacji wyciągnięcie choćby tylko dwóch
pierwszych pułków (w końcu zadaniem od generała zaraz jednego już tylko baonu
z pułku kowieńskiego) jest bez zastąpienia nierozliwej kropka .

gen. szeptycki proponuje tymczasem jeśli pilno
baony zapasowe : 1) . z wilna , wileńsko - kowieński , ludzi około 500 ,
uzbrojony ale słabo umundurowany , komendant baonu nieodpowiedni ;
2) . suwalski z grodna 400 z góra ludzi źle uzbrojonych i umundurowanych
kropka . sędzi że dla pierwszego kroku toby wystarczyło . jednak
sa to rekruci . czy można liczyć że z dywizji która z czasem
będzie na ten front przeznaczona lub z dwóch pułków tak zw . czwartych
przeznaczonych dla pierwszej i drugiej dyw . - leg . niezwłocznie odejdzie
na oznaczone przez generała szeptyckiego punkty . cztery do sześciu
baonów z komp . k . n . dla złuzowania przynajmniej pułków

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

II
TELEGRAM.

Telegraf Państwowy

Blankietu №

40

suwalskiego i kowińskiego kropka .- z posrod kandydatow - jedynie
 Mackiewicz ; jednocześnie prosze gen szeptyckiego o czasowe
 urlopowanie Mackiewicza z pulku i przyslania go natychmiast do Wilna dla
 osobistego ze mna porozumienia kropka .- inni : bobiatyrski , bilewicz ,
 dabrowski nie nadaja sie kropka .- dla pracy cywilno
 administracyjnej - ma byc urzyty p . staniewicz obecny komisarz
 cywilny z trok , przedsiobiorczy i majacy u ludnosci zaufanie choc
 nieco nerwowo . Litwini od kilku dni prowadza operacje ku dynaburgowi
 z poczatku bez powodzenia , obecnie sasiaduja z nami kolo solok . my
 zajmiemy dukszty jesli oni zajma soloki . gen swigly sadzi ze moze pojsc
 dalej po kolei az do dynaburga jesli utrzyma swe sily obserwujace
 Litwinow na zachod od wilna (piechota pod kapt . zlomen i zaruski) -
 mozna by je zluzowac , prze siegniecie tu wlasnie i do rezerwu
 pulkow kowierski , suwalski i xilerski akcja litewska na

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

394

dyraburę może w ciągu dni 7-10 uwieczyc się skutkiem ; do tego czasu
należałoby przeprowadzić zamianę oddziałów złuzowanie 2-3 ch .
wymierioych pułków , odesłanie ich na linie demarkac . zajmie według gen
szeptyckiego około 7 dni od chwili przybycia z kraju pułków świeżych na punkty
oznaczone . Litwini z bolszewickiego frontu mimo ofensywy zciągają na zach .
od Wilna (Koszedary - Jewie) oddziały świeże . wiadomość o 1600 hańc .
i 4 działach należy jednak rozumieć ze tyłu Litwinów mamy przed sobą na
całym terenie od Wilni na południe ku olicie w pasie linii demarkacyjnych
w olicie nie stwierdzili jeszcze dokładnie załogi gen Smigły który cały ten
odcinek w tej chwili obejmuje luzując dziewulskiego nie jest bynajmniej
zaniepokojony .- w pewnych litewskich kołach chłopskich początki opozycji
przeciw taryfie ma być wyzyskane wogóle przystąpiono do rozplanowania
i rozpoczęcia przewidzianej akcji kropka . proszę natychmiast a
auzyskawszy rozkaz wodza naczelnego przesłać do dyspozycji kap sławka
w następstwie majora Mackiewicza w Wilnie (koniecznie niech ktoś z

Telegraf Państwowy

Blankietu № 41

TELEGRAM.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

adjudantury pochodzi za tem i przypilnuje (niezwłocznej ekspedycji):
ppor bojakowskiego (szukać przez 2/3 sztabu gen), przyjazd niezwłoczny
do Wilna; przez Litwinowicza jednego oficera (por. - ppor.)
prowiantowego zaufanego dla objęcia na czas 4-8 tygodni spraw
gospodarczych przy Mackiewicz - dalej dla łączności z autokolumny nacz. dow.
- przysłać bezwzględnie zaraz do dyspozycji sławka 1- auto
dobre (najlepiej "protus", na którym jeździli do Lublina ale nie z
szoferem bobrowem a polakier) po nadto ~~2-3~~ motocykle w najlepszym
stanie z jednym przynajmniej motocyklistą. od załatwienia natychmiast
tego dużo zależy. przyspieszyć przez kapitana Miedninskiego przyjazd
Sarankiewicza. gen. Szeptycki prosi o przyspieszenie przysłania 30 oficerów
2. - dyw. Leg. od Zeligowskiego proszę sprawdzić czy w S. W. ew.
Sztab gen. załatwia tę sprawę i przyspieszyć. nadto uzyskać
od komendanta pozwolenie na odkomenderowanie dalszych 20 oficerów ucz.

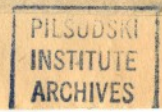
od zelińskiego dla dyw .- Lit - biał .- prosze to załatwic pomysłnie szybko
dobrze zrobi . gen . szeptycki uważa sprawę gen roji za
najpilniejsza z innych personalnych . major krzaczynski spowodował
jak mi sie zdaje zbytńio nerwowoscia nowy zatarę z generaler .
prosze zapytac oddzial kolejowy w sztabie generalnym o ruch przez
ęrodno - Landwarowo na wilno . gen szeptycki nie riera przeciwko puszczeriu
pociągu były obawy o trwalosc mostu na wace , zdaje sie nie sluszne
prosze o informacje co jest w suwałkach .

397

1128/51.

= tu wilno sztab 1 dyw .+ kto przy aparacie ?= tu por naledez
 z belwederu ?= tu major kasprzycki . dobrywieczor slucham
 odpowiedzi ?= moje uszanowane panu majorowi .+
 przedlozylem dzisiejsza rozmowe naszemu kqmendantowi ktory
 w odniesieniu do punktu 1.- go 2.- go zastrzezl
 sobie decyzje definywna do jutra :- jutro bowiem bedzie te rzecz
 w sztabie zalatwial i jest zdania ze bedzie mozna
 pomyslnie zalatwic :- co do punktu trzeciego kqmendant zgadza
 sye na mackiewicza , - zgadza sye rownyez na staniewicza ale
 tylkq na razie pukisyej joj tylko ? tylkq na razie poki sye
 lepszy civil nye znajdzie :- co do punktu 6.- go
 to jest wyslanie bojakowskiego omowienie sprawy z
 Litwinowiczem kwestya auta wszyskq bedzie zalatwione jutro
 z rozkazu kqmendanta :- co do pktu 7- go to jest sprawa
 oficerw zeligowskiego zostal wyslany dzisiaj papyer do szefa
 w ktorym zada sye po 10- ciu oficerow do pulkqw 2.- 3.- i 4.
 - go .+ dalsze zapotrzebowanye 20- stu zalatwie przez jusa z
 kesslerem , - albowiem mam watpliwosci czy u zelig sklad oficerow

398

jest tak zasobny zasadniczo sye kqmendant i nato zgadza , - co
do pktu 10- go w suwalkach nie nye zaszlo nowego , -
rzeczy ogolne mialen ci doniesc ze pralon zapewnil
iz francuzi nie szukajo spieszneho zalatwienia sprawy litwy
ze strony ich wedle zdania henrysa mozna oczekiwac
nacisku nye przed 2. - ma tygodniami , - anglia zas dopyero
bedzie amcona :- jeszcze nie pewnego nye wiemy , + ?=
konec , + ?= f ja mam do zakomunikowania :-
mielismy wyslac do kowna oficera lacznikowego (por
koscialkowski) i jednoczesnie dowodztwo litewskie mialo wyslac
swego oicera ; dzis litwini odpowiedzieli ze nie wysla
swego i nie przyjmia polskiego dopoki my nye zgodzimy sye
na linje demarkacyjna przedlozna przez antanta
s pasu demarkacyjnego ida dalsze meldunki o wzmooczeniu
- przez czesci 4/ go litewskiego pulku o szaru miedzy
jewie i koszedary ma byc juz 8 dzial
. dzis w butrymancach ktore opuscili litwini i mysmy zajely
zaatakowano nas odpowiedz twoja chociaz jest ponumerowana
zdaj sie rozunien chodzi mi o jedna azeby nie zapomniec

Telegraf Wojskowy

Blankietu Nr.

TELEGRAM.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

odpowiedzi w sprawie dinaburğa w związku z tym istnieje plan
łączącysye z akcja dla której przyjechałem a które
zamelduje osobiscie jednak dla opracowania go chciałbym znać
opinie komendanta w sprawie własnie dinaburğa.
w sobotę ma wyjechać do warszawa delegacja od tutejszej rady
bialoruskiej usposobiona ugodowo z propozycjami formacji
wojskowych sprawa 1/ go oddziału partyzanskiego
(białorus) i w lidzie i tutaj popierają co komendant w tej
sprawie zaceduje .+ słówek dla swoich rozmów z nimi musi
wiedzieć czy ewentualne zastanie w minsku nowych
elementów białoruskich przychylnych polakom a wiec
restauracja dawnej ogólnej reprezentacji białoruskiej z
tutejszych i tamtejszych białorusinow na zmienić na
stosunek traktowania obencie istniejącej tutaj rady
sa dwa wyjścia :- primo dazyc do wyłonienia reprezentacji
bialoruskiej powstałej z wyborow do samorzadow i ja uznac

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

400 77

za przedstawicielstwo właściwe i upragnione do poważnych unow
sekundo rozszyszono przez miejskie elementy tutejsza
rada a więc coś w rodzaju odtworzonego urządu (wydział
wykonawczy loniony ze zjazdu ogólnego białoruskiego
w Minsku w 1917 roku) uznać za dostateczne
uprawnione reprezentacje. + pierwsza jest długie i
niepewne jeśli białorusini nie potrafią opanować sytuacji przy
wyborach , który szczególnie dalej na wschodzie stoją dla nas pod
znakiem pytania , drugie wyjście daje większą pewność że
instytucja ta usposobiona będzie do polskiej przyjaźni
dla orientacji przy rozmowach których prowadzisz niezbędnie
jest wiedzieć w którym z dwóch kierunków będziemy szli ..+
ze spraw które miałem tu poruszyć mogą mieć
powodzenia rzeczy związane z pasem demarkacyjnym ale dalsze
kwestyi z konieczności późniejsze są mimo to trudne do
przeprowadzenia idzie tylko akcja uświadamiająca
kogo należy . czy masz odpowiedź ze służewskiej ? =
niestety niestety ale dam ci ja jutro .- miałem tyle urywanych
głowy że ledwie skończyłem kiedy jutro zgłósić się żeby

3
Telegraf Wojskowy

Blankietu Nr.

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

TELEGRAM.

niec odpowiedz komendanta ? dzisiaj bede komendantowi meldowal
u nas hughes zepsuty nye wiem czy zdaza naprawic zatem
przyjade do sztabu okolo pyerwszej bede wolal wilno
+ msy ja mysle ze komendant umowi te sprawe jutro w
- sztabie kolo piatej szustej wieczorem wiec najlepiej
bedzie rozmawiac kolo godziny 8/ ej jutro wieczorem . sprawa
jest jednak pilna i na wszelki wypadek bedzie tutaj w sztabie w
oddziale operacyjnym kolo godziny 12/ ej . mozesz mnie w
razie czego wywolac 12/ ej znaczy jutro godzinie 12/ ej w
poludniu .+ dobrze dobranoc czesc .+

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Kuult nie chce is zrobie na ustanowienie wyadu - tylko jak
mowa z Litwinami. Idzie tylko na wybit z samowolnym.
Co do form. wozk. Kuult potaje przy wyjezdzie, znalazl dos Polaka, bo nie
ma piate. Kowczya, mize kogos majda, to gnt, w kind. wzie wyjezda rana,
jezeli wybit is na ustanowienie wyadu, to gnt, pustyka' mit. of. Pol. to detekchuro
aby nie miało chor ~~.....~~ - + To jaze do Wilna, puzjed ~~.....~~ z puzjed
w tego. 48 402

1108/T1
O P Ł A T A

Telegraf Państwowy

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Oddany dn.

15, VII 1919

Za telegram

godz.

min.

przewodnika №

tutej por nalezc dobry wieczor panu majorowi w odpowiedzi
na wczorajsza nasza rozmowe donosze ze komendant nie moze
zgodzic sie na odtworzenie sie urjadu -- byloby to
jedynje tylko godzi sie na to co wyjdzie z wyboru

Dokąd:

tam jest pan major ? jestem dziendobry slucham dalej .+
+ co do spraw wojskowych komendant uwaza zetrzeba
dac tam jakiegos wyzszeego szarza oficera najlepiej plkownika koreczyca
na ktorego sie czeka albo moze wy zna n n znajdziecie koegos
odpowiedniego plkownika albo podpolkwnika oddzial m trzeba
przetykac mlodszeimi oficerami polakami aby nie mial charakteru
sbytnio rosyjskegodwodca powinien dobrze robic bialorusina
komendant mniej wiecej po 2/0 n n 20/ tym ma zamiar jesli

.....

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

O P Ł A T A

Oddany dn

wszystko dobrze pojdzie wybrac rze do ~~wilna~~ do wilna -
twoj wyjasd nje jest uzalezniony od tego donosze

dalej ze jutro odchodza na front lit / biaro

tegie bataljony 21/ pklu / rasem s dowodzeem pklu

w sile przeszlo dwoch tys bagnetow dowodztwo frontu

tamtejszego winno w zamian odeslac zadane bataljony

w nastepujacej kolejnosci ::::: suwalski kowienski wilenski

- baony 21 pp odchodza s ostrowia

+ czy masz co b dlugiego do mowienia +? nie czy gen

szeptycki otrzymal rozkaz w jaki sposob ma luzowac owe bataljony

przez 21 i ze wogole ma to nyzwlocznie robic ?=

+ niewiem prawdopodobnje salatwil to sztab + musisz sie

dowidziec czy byly wydane odpowiednie polecenia w sztabie przez

komendanta i dac mi znac rowniez daj mi znac jutro (zglosze sie

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

Telegraf Państwowy

OPŁATA

Za telegram
 " "
 Ogółem

Oddany dn. /
 godz. min.
 przewodnika №
 do

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

pozno wieczorem do oficera dyżurnego) kiedy wyszły bataljony 21?
 = co sie dzieje ze sprawami co miales dzisiaj zalatwic czy
 wszystko jest zalatwione ?= + miedzinski sawiadamiony mejer
 rowniez przypilnuje jutro + czy komendant jest teraz
 ?= owszem jest przy kolacji +

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

Dokładny adres wysyłającego:

NEW YORK

405
 SA

15/7.19. 22³⁰ *Heg*

OPŁATA

Za telegram " " "

Romowa 2 Wilna (mjr. Kasprzycki)
por. Nalecz

Telegraf Państwowy

Oddany dn. /

godz. min.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

" + tutaj por nalecz + tam jest pan major sam
 tak jestem slucham i. + + melduje ::: ze komendant rozkazal
 natychmiast wprowadzic dla wszystkich pism w wilnie cenzure
 rewencyjna narazie zawieszenie glosu litwy nie wskazane
 jutro komendant obmowi sprawe cenzury s osmolowskim
 rzeczka cenzury tej bedzie azaby czywiscie komunikatow
 litewskich w tej formie nje podawano
 zdaje sie nje wszystko odpowiedzialaf s o linjach demarkacyjnych
 czy wolno pisac , czy szeptyczny otrzymal wyrazne instrud
 + tak jest otrzymal dzisiaj ze sztabu dokladowen
 wskazanja + kropka o linjach komendant nje mowil czy spytac ???
 dobrze spytaj poczekam . moze tobyc tematem
 dla prasy i utraci prowokacyjne wystapienie prasy litewskiej
 chodzi o podkrestenie ze nie jest to ieszcze przesadzona
 przesondzona rzecz ta linja pichona ze litwini zamiasat

52
406

Telegraf Państwowy

OPŁATA

Za telegram " " " " " " " "

" " " " " " " "

Ogółem . . . " " " " " " " "

Podpis

z No

" słów dnia / 19 r. godz.

Oddany dn.
godz. min.

przewodnika No
GENERAŁNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
do
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA
Podpis *[Signature]*
L. Dz. 1128/1 dnia 16 / VII 1919 r.

min. *[Signature]*, Wydział.

zamiast doczekać się urzędzenia sprawy napadają nas i prowokują
 spytaj i daj mi odpowiedź jeżeli jest oficer dyżurny blisko
 to niech mi powie c. n. tymczasem co się dzieje na froncie
 galicyjskim czy się coś zaczęło = ? = + oficer inspekcyjny daleko
 może powiedzieć że wczoraj w nocy zaczęło tam dalej szturkac
 teras itd tamtędy tam ? tam dalej szturkac ide do
 + wróciłem od komendanta o liniach demarkacyjnych
 lepiej nie pisać bo to się zwróci przeciwko nam +
 jutro rano wyjeżdżam na tak zwany front zachodni wróce wieczorem
 dziękuję i dobranoć .+ .+ + dobranoć życze powodzenia +

53
407

Telegraf Państwowy

OPŁATA

Za telegram „ „ „ „
 „ „ „ „
 Ogółem . . . „ „ „
 Podpis

z №

„ „ słów dnia / 19 r. godz. min.

Oddany dn. /
 godz. min.
 przewodnika №
 do

Podpis

w numerze 50 głosu Litwy , wydawanego

po polsku przez Litwinow w wilnie ukazały sie komunikaty

litewskiego sztabu generalnego z 6-7-8-9 i 10 lipca

ogłaszające o oficjalnej formie rozpoczęcia wojny między polakami i Litwinami . komunikat konstantuje , ze nowy wróg Litwy , wojsko polskie

, spotka u Litwinow opor i sprzeciw . do oustataniej

kropki krwi f . przytoczone sa wiadomosci o potyczkaafkaawodozd sa

wiadomosci o potyczkach pod zyzmorami , wysokiemi jaگیellonami

kozakiszkami , pielunami , oboniami i t d .. stwierdzone

jest wszedzie powodzenie wojsk litewskich i zmuszanie

5302
408

O P Ł A T A

Za telegram " " " " " "

Telegraf Państwowy

Oddany dn.

godz.

min.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Litwini w pasie demarkacyjnym zachowują się zaczepnie :
atakowali dziś butrymance bez skutku , dość silnie
(kompanja 2 k . m .) jaگیellany (na północ od sumieliszek)
gdzie mieli straty -4 zab ,5 ran . 3 jen . i wycofali się w
popłochu ; zwywy ruch patroli na odcinku od użugoscia
do wilji szyrwinty dzisiaj wzmocnili do dwustu
kilkudziesięciu ludzi przy naszej załodze tamże 50. zachowują się
prowokująco kropka . nasze niższe komendy meldują ze zaczepki
Litwinów wywołać mogą wreszcie odwet ze strony rozproszonych
naszych oddziałów . na froncie litewsko bolszewickim
prawe skrzydło litewskie zajęło sołoki bolszewicko
niema w dukasztach . które będą zajęte przez nasz oddział
 , czy jest już kto przy aparacie . + + por nalecz saras wroci

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

53 d 411

Telegraf Państwowy

O P Ł A T A

Za telegram „ „ „ „
 „ „ „ „
 Ogółem . . . „ „ „
 Podpis

z №

Oddany dn. /
 godz. min.
 przewodnika №
 do

Podpis

jedynym dotad dla urzycia do akcji w glebi

t . j . po za pasem demarkacyjnym jest p . komar

D kapt . slawek prosi por . switalskiego osobiscie wybadac

i poznac tego pana zawiadomic o rezultacie czy moze byc

urzyty znalezc go mozna przez warszawe krucza 36 m .

6 . u p . bentkowskiego lub depart . ziem zschodnich kredytowa

2 . u p . kozakowskiego (szopena 8 m .14.) gdzie pytac o p

. antoniego komara . konferowalem dzis z panem

smoliczem bialorusin czlonek czlonek uriadu , bawil w kownie

szuka porozumienia z polakami pragnal wypowiedzenia sie

ze polskieo rządu w sprawie niepodzielnosci

bialej rusi ,samodzielnosci (niepodleglosci

53e 442

Telegraf Państwowy

OPŁATA

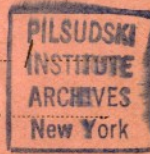
Za telegram „ „
„ „ „ „
Ogółem . . „ „

Oddany dn.

godz. min.

przewodnika №

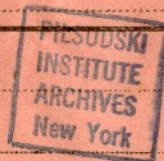
do

IX

poniewaz myśli o federacji z polska uważa za porządane i nawet
małej sily stworzyć oddział białoruski bo to pozwoli im
popierać nasz marsz na wschód jako marsz wojsk polskich
i białoruskich oswobadzających białorus od moskali
zgodzilismy sie ze należy dbać o niedopuszczenie do
białoruskiego wojska elementow rosyjskich niebezpiecznych
dla białej rusi jest usposobiony silnie przeciw rosyi
i przywiązuje duza wagę do wspomnianych polskich wypowiedzen sie
do narodu białoruskiego . czy jest odpowiedz ktora miał
przyniesc por nalecz ?= ?

Dokładny adres wysyłającego:

*53 ** 413

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

O P Ł A T A

Za telegram

Telegraf Państwowy

Oddany dn.
godz. min.

+ byłem tej chwili u komendanta który jest sajety ambasadorem
amerykanskim przeczytał depesze i powiedział ze za godzinę da odpowiedz
czy ty jeszcze bedziesz przez godzinę mowil czy ja mogę pojse
sjesc kolacje ? ja juz skonczyłem zgłosze o wpol do jedenasatej
do belwederu teras 9 dlaczego ze sluzewska nye zalatwiles
, czy tam nyema nykoogo ? saraslece do telefonu i o 22 i pol dam
ci snac + prosze be nn prosze zebys ty wywolal wilno sztab
trzeba mowic przez lide tak bentzie predzej powiedz ze rozmowa
naczelnego wodza do adjutanta generalnego zeby ci w lidzie nie robili

zwłoki .+

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

539

Dokładny adres wysyłającego:

414

Telegraf Państwowy

TELEGRAM.

1128/4

Blankietu № 60
Przewodnika №

Otrzymany dn. 17 VII 1919 r.
o godz. min. od

17 VII 1919

eliza Karpińska do ppom Rutkowskiego

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Podpis urzędnika ? ~~dalejsze sprawy~~

1. - odszukać przez drugi oddział u majora matuszewskiego ewentualne na
 szkole karabinów maszynowych podporucznika damienckiego proszę
 uzyskać odpowiedni rozkaz od komendanta i przydzielić go natychmiasat tutaj
 do Wilna do kapitana Sławka przez specjalnego kuryera przesłać do Wilna
 na imię porucznika Koscialkowskiego (w biurze Sławka). ściśle stany
 liczebne i ordre de batajllie pułków trzech o których była z należem mowa +
 w departamencie personalnym wiać spis oficerów z tych trzech pułków jeśli
 się da zebrać opinie starszych i przesłać do por Koscialkowskiego przez
 tegoż kuryera + ja wyjadę jutro o 6- ej rano (piątek) przez Lidę
 do Warszawy proszę przysłać na stację po mnie w nocy z piatku na sobotę
 konie czy auto ? wszystko jedno +

Zarsad Tele
wynikiej z późne
Naglowek te
oznacza: 1) mie
4) dzień nadania

415 54

zameldujcie ze kowno opuscili niemcy i ze dowiadujemy sie ze miedzy bialorusinami

a lit nn a Litwinami stosunki zupełne syc zepsuli a moze nawet zerwane

Sam nawet woronko minister bialaoruski przy rzadzie taryby miaal nn miał

jakoby tarybe opuscic

+ prosze was bardzo o przypilnowanye jutro zamowienie ktore zrobilem przed

kilku dniami nn dniami oficerowi auato nn auat nn auto motocykle) byly

jak najszybszej wyeksperyowane